

**Слово на министъра на отбраната на Република България Красимир
Каракачанов при тържественото откриване на учебната 2020-2021 г. във
Военна академия „Г. С. Раковски”**

1 септември 2020 г, София

Уважаеми господин президент,

Уважаеми адмирал Ефтимов,

Уважаеми генерал-майор Ангелов,

Господа генерали, адмирали и офицери,

**Уважаеми преподаватели, слушатели, студенти, докторанти и
специализанти,**

Госпожи и господа,

Днес за пореден път имам честта да ви приветствам по случай откриването на новата учебна година в най-старото висше военноучебно заведение в България Военна академия „Г.С. Раковски“. Като носител на най-добрите традиции във военното образование Академията и до днес следва завета на своите основатели – да подготвя военнослужещи и цивилни служители с изявени лидерски качества и перспективно мислене, както и да възпитава в тях родолюбие и интегритет, отговорност и решителност да служат вярно и всеотдайно на Родината.

Същевременно, Академията не спира да се развива и адаптира към високите изисквания на съвременния динамичен свят, утвърждавайки се като уникална образователна и научна институция в сферата на военните аспекти на националната сигурност, стратегическото ръководство на отбраната и оперативното командване на въоръжените сили. Всички се убедихме в това по-рано тази година, когато Академията успя за кратко време да адаптира учебния процес и да завърши успешно академичната година в условията на безпрецедентната до момента епидемиологична криза с COVID-19, прилагайки най-съвременните форми на дистанционно обучение.

Затога винаги заставам с гордост на тази трибуна пред настоящия и бъдещия елит на Българската армия. Днес обаче съм тук пред вас в последната

година в рамките на този управленски четиригодишен мандат като министър на отбраната. Досега неведнъж съм се обръщал към вас с една ключова дума – лидерство. Да бъдете не само добри професионалисти и съвестно и отговорно да изпълнявате задълженията си, но най-вече да се утвърждавате като истински лидери - и военни, и цивилни. Затова и през четвъртата година от мандата ми поставям отново ударението именно върху лидерството. То ще ни бъде още повече необходимо и занапред, предвид предизвикателствата на усложняващата се геостратегическа среда и все по-нарастващите изисквания към отбранителните способности на страната.

Настоящата година се оказва колкото динамична и натоварена, толкова и изпълнена със задачи и предизвикателства, които трудно можехме да предвидим, или да избегнем. През 2020 г. светът се изправи пред безпрецедентна по своя мащаб и последствия пандемия, която постави под сериозен натиск системите за здравеопазване и икономиките на почти всички държави по света, включително и на нашата страна. В резултат на продължаващото разпространение на COVID-19, все повече доминират негативните прогнози за това, че светът навлиза в нова, силно променлива и нестабилна фаза, а глобалната икономика – в период на дълбока рецесия.

Наблюдава се тенденция дестабилизиращите процеси да се засилват и едновременно с това рисковете и заплахите пред глобалната сигурност да нарастват. Геополитическото съперничество между глобалните сили се изостря все повече. Нараства ролята на военния инструмент за осъществяване на външнополитически стратегии. С тревога отчитаме настъпление в глобален план и на авторитаризма, и на ислямизма, което е насочено срещу демократичния модел на управление, отстояван от държавите от демократичната общност.

От друга страна обаче трябва да разглеждаме и процесите, които текат и в нашия демократичен свят. В част от държавите в демократичния свят се засилват политическите тенденции за налагане на модели, които постепенно ерозират основите на общество, каквото го познавахме преди малко повече от десетилетие. Пренебрегването, а в последствие и унищожаването на

традиционните християнски, семейни ценности, разбиването на националния суверенитет, националните ценности, традиции и история, стремежът за изграждане на едно ултра глобално общество от безлични, а за съжаление в много от случаите и безполови индивиди допринасят за засилването на тоталитарните идеологии и на радикалния религиозен екстремизъм, които всички осъждаме, и които завладяват все повече територии, не само в държави, които допреди десетина години наричахме Трети свят. И това се дължи на имунната система на Европа и на съвременните общества такива, каквито ги познавахме през последните 100-150 години. Иmunна система, която се поддържа от чувството за национална принадлежност, за национална гордост, отношение към историята, традициите, културата, отношение към традиционни ценности, на базата на които е изградена тази цивилизация, с които сега много лесни си правим експеримент.

Кризата в Украйна и „замразените“ конфликти в Приднестровието, Абхазия и Южна Осетия остават източник на напрежение и рискове за сигурността в Черноморския регион.

Горещите конфликти в Близкия изток и Африка, както и вътрешното напрежение в част от страните на Западните Балкани възкресяват геополитически амбиции за установяване на военни превъзходства в някои от нашите съседни страни. Разбира се, тези амбиции се поддържат от трети страни, които също преследват свои интереси. Тези интереси до голяма степен поставят пред изпитание сигурността на България като част от Балканския регион.

Не трябва да забравяме още един проблем - определени конфликти вътре в самия Северноатлантически пакт. Всички сме свидетели на нарастваща конфронтация между две съюзни страни като Турция и Гърция. Това също поставя доста въпроси по темата сигурност.

Предвид характера на стратегическата среда и в съответствие с националните ни стратегически документи, отбраната на държавата продължава да се осъществява в контекста на системата за колективна отбрана на НАТО и Общата политика за сигурност и отбрана на ЕС. Двата съюза, в допълнение към

националните ни способности, са основни фактори за гарантиране на националната ни сигурност. Затова и приоритетите на отбранителната политика са свързани с укрепването на двата съюза и на подобряването на нашия принос към тях чрез изграждане и развитие на надеждни отбранителни способности.

Хората остават най-важният компонент на способностите. И това за нас е едно водещо начало в работата. Наследихме изключително високи нива на неокомплектованост във въоръжените сили, особено в бойните и декларираните за НАТО формирования. А това пряко ерозира способностите на въоръжените сили да изпълняват както конституционните си задължения, така и тези по линия на колективната отбрана.

Благодарение на последователните усилия на военното и политическото ръководство през тези почти четири години, вече имаме резултат – преустановена е тенденцията за увеличаване на неокомплектоваността на формированията с военнослужещи. Мога спокойно да заявя, че предприетите комплексни мерки за набиране на кандидати за военна служба и най-вече кампанията „Бъди войник“ изиграха положителна роля за повишаване броя на кандидатите. В допълнение не си спомням в рамките на предишни периоди да е имало увеличения на заплатите на военнослужещите за три поредни години средно с по 10%. Моята амбиция, както и на моите колеги от политическото и от военното ръководство, е в края на този мандат да осигурим и следващата година още 10% за увеличение на възнагражденията на военнослужещите, за да може тенденцията към нарастване на доходите и подобряване условията на работа на военнослужещите да се подобрява.

Всичко това обаче, не ни успокоява. Предстоят още много и систематични усилия, за да преодолеем неокомплектоваността във въоръжените сили. Тук не трябва да забравяме и резерва на въоръжените сили, който, за съжаление, остава с критично ниски нива на окомплектованост. Ето защо екипът в Министерството на отбраната изготви законодателни предложения за подобряване на условията за служба в резерва с проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за резерва на въоръжените сили. Предвижданата възможност за въвеждане на

срочна служба в доброволния резерв като форма на доброволна военна служба е начин за разрешаване на този проблем. За съжаление трябва да констатираме, че демографските тенденции, спадащото ниво на образованост ще правят задачата за окомплектоване на личния състав във Въоръжените сили все по-голямо предизвикателство. Това според мен трябва да доведе до законодателни инициативи, чрез които да поправим прибързаната и необмислена политическа грешка от 2008 г., когато бе променена Конституцията и отменена наборната военна служба. Трябва да възстановим наборната военна служба и виждаме, че това вече започва да се прави от страни от ЕС. Ние трябва да изхождаме от нашата история и практика, от нашите нужди, а не само да копираме опит. Ако 45 г. копирахме съветски опит, до голяма степен дори безкритично, днес безкритичното копиране на чужди модели няма да ни доведе до добри резултати. Именно Военната академия е учебното заведение, от което са излезли стотици български офицери, които не само по време на война, но и по време на своята служба в мирно време, са показали, че търсенето и прилагането на български модел, съобразен с нуждите на българското общество, манталитета, традицията, дори и емоцията на българина е по-важно от копирането на чужди модели. Това означава лидерство, уважаеми слушатели и специализанти.

Лидерство не само във Въоръжените сили, но и в обществото. Лидерство с пример, с поведение, с изразяване на собствено мнение. Лидерство, което да формира обществено мнение, което да не позволява конюнктурни съображения и прибързани политически решения да нанасят вреди на Въоръжените ни сили.

През изминалите почти четири години България води активна и последователна политика за изпълнение на задълженията си в рамките на колективната отбрана на НАТО и съюзните си ангажименти, както и ангажиментите по линия на Общата политика за сигурност и отбрана на ЕС. Приоритетите ни са съсредоточени върху приноса към колективната отбрана и изграждането на възпиращия потенциал на НАТО. Приоритетно работим за изпълнението на ангажиментите ни по пакета Цели за способности на НАТО.

Подготовката на декларираните формирания винаги е заемала високо място в дневния ни ред.

Регионът на Черно море е изложен на предизвикателства от изток и от юг и поради това е необходимо прилагане на пропорционални и адаптирани към специфичните условия мерки в югоизточния фланг на НАТО. Ето защо темата за адаптираното предно присъствие на НАТО на Югоизток продължава да е от изключително важно значение за сигурността на страната ни. В тази връзка работим усилено по създаването на военноморски координационен център във Варна в подкрепа на инициативата на НАТО за адаптирано предно присъствие.

Докато в предишни години само се говореше за увеличаване на разходите за отбрана, сега това вече е факт. България реализира успешно ангажимента си в НАТО за повишаване на инвестициите в отбрана. От началото на 2018 г. успешно прилагаме Националния план за повишаване на разходите за отбрана на 2% от БВП до 2024 г. Включително и 2019 г., когато достигнахме 3,14 % от брутният вътрешен продукт. Това, разбира се, се дължеше на сделката, която сключихме за закупуването на новите изстребителни F-16 блок 70.

Ключов приоритет на отбранителната политика и през този мандат остана ефективно и своевременно придобиване на способности по киберотбрана, съвместими с тези на НАТО, осигуряване на необходимите ресурси и развитие на необходимия организационен и експертен капацитет. През юни 2019 г. България се присъедини към Центъра за изследване, изграждане и усъвършенстване на способности по киберзащита на НАТО в Талин, Естония.

Продължи участието ни и в изграждането на Общата политика за сигурност и отбрана на ЕС. Това беше успешно реализиран приоритет по време на нашето председателство на Съвета на ЕС през първата половина на 2018 г. България активно подкрепя усилията за развитие и задълбочаване на Постоянното структурирано сътрудничество (ПСС) в отбраната и участваме в конкретни проекти за съвместно изграждане на способности. Освен участието ни в проектите за подобряване на военната мобилност с водеща нация Холандия, за изграждане на логистични хъбове в подкрепа на операции с водеща нация

Германия, за надграждане на системата за морско наблюдение с водеща нация Гърция и за модулен елемент за бързо развърщане за подводни интервенции, воден от България, през 2019 г. бе взето решение за присъединяване към водения от Румъния проект за изграждане на мрежа от водолазни центрове на ЕС.

В светлината на задълбочаване на взаимоотношенията между ЕС и НАТО, България следва виждането си, че двете организации трябва да работят заедно, като се допълват и използват в максимална степен своите предимства. НАТО остава основен гарант за сигурността на България и Европа, а постигането на стратегическа автономност на ЕС е възможно единствено в тясно сътрудничество с Алианса.

Превъоръжаването и модернизацията е другото основно направление на нашите усилия в този момент. С придобиването на новия боен самолет F-16 постигнахме най-значителния пробив през последните десетилетия в превъоръжаването. В ход са и другите два големи проекта – за бронираните машини и за корабите. За последния сме избрали фирма изпълнител и предстои сключването на договор. По проекта за бронираните машини процедурите продължават. Освен работата по основните проекти за модернизация през 2019 г. стартираха основният ремонт на танкове Т-72 и танкови мерници-далекомери за Т-72, ремонтът на самолети СУ-25, както и капитално-възстановителният ремонт на вертолети Ми-24В и Ми-17. Въпреки проблемите продължава работата и по поддръжката и на самолетите МиГ-29.

Държа да кажа, че това е само началото. Трябва да продължим да инвестираме в модернизацията на въоръжените сили и да работим и по останалите приоритетни и важни проекти. След приключването на Прегледа на отбраната и разработването на новата Програма за развитие на отбранителните способности на въоръжените сили - 2032 трябва да изработим и дългосрочен Инвестиционен план-програма.

За да бъдем адекватни на средата на сигурност, за нас е от ключово значение да преодолеем бързо технологичното изоставяне в отбраната, като развием пълен спектър от нови отбранителни способности. В този смисъл не

бива да се допуска забавяне или отлагане на изпълнението на други важни проекти, като: нови трикоординатни радиолокационни станции, нови системи за противовъздушна и противоракетна отбрана, системи за командване и управление и др.

Позволете ми да подчертая в тази връзка, че въпреки индикациите за забавяне на икономиката, породени от мерките за ограничаване разпространението на коронавируса, осигуряването на достатъчно ресурси за отбрана и реализирането на основните инвестиционни проекти на въоръжените сили остава основен стратегически приоритет за България. Не бива да се допусне превръщането на криза от здравен характер, с нейните отрицателни отражения върху различни сфери на обществения живот, да прерасне в криза на сигурността и отбраната, особено в настоящата среда за сигурност.

За да осигурим дългосрочното развитие на отбранителните способности на българските въоръжени сили, до края на 2020 г. предстои да завършим протичащия Преглед на отбраната. Знаете, че в следствие на драстично променената среда на сигурност в Черноморския регион, както и поради изтичането на срока на действие на „Програмата за развитие на отбранителните способности на Въоръжените сили на Република България - 2020” и основаващия се на нея „План за развитие на въоръжените сили до 2020г.“, в началото на 2019 г. стартирахме Прегледа на отбраната. Крайните резултати от този изключително сложен и комплексен процес ще послужат за разработване на новите дългосрочни стратегически документи на отбраната – “Програма за развитие на отбранителните способности на Въоръжените сили на Република България - 2032”, основаващия се на нея „План за развитие на въоръжените сили до 2026 г.“ и Инвестиционна план-програма до 2032 г.

Не на последно място, като особено важна предстояща задача е конкретизиране на бъдещото ни засилено стратегическо сътрудничество със САЩ в отбраната в рамките на Стратегическия диалог между България и САЩ в сферата на сигурността и отбраната. Стратегическият диалог между нашите две държави е важен, защото, освен че ще подобри нашите икономически и

търговски връзки, ще засили и сътрудничеството ни в областта на сигурността, отбраната и развитието на модерни способности за нашите въоръжени сили.

Политическото и военното ръководство има силна воля за осъществяване на конкретни действия в рамките на Стратегическия диалог, като отчитат тяхната изключителна важност за изграждане и развиване на модерни отбранителни способности. Затова завършихме изготвянето и съгласуването на десетгодишна Пътна карта, която да набележи мерките и да определи конкретните действия за отбранително военно сътрудничество между България и САЩ. Чрез нея ние ще подпомогнем модернизацията на българските въоръжени сили, ще подобрим подготовката им, ще изградим новите стратегически лидери и ще изпълним по-ефективно нашите ангажименти към колективната отбрана на НАТО. Освен това изпълнението на Пътната карта ще допринесе за повишаване на сигурността в Черноморския регион. Особено важно е сътрудничеството в областта на морската ситуационна осведоменост в контекста на адаптираното предно присъствие на НАТО. В тази връзка считаме, че реализирането на българската инициатива за създаването на военноморски координационен център на НАТО във Варна за особено важно. Предстои в близко бъдеще Пътната карта да бъде подписана между министрите на отбраната на двете държави.

Госпожи и господа,

Както винаги, ще бъда откровен пред вас. Нещата трябва да се казват такива, каквито са. Постигнахме добри резултати, но и много неща останаха недовършени, някои от тях дори не са започнати. Ще има доста работа за следващите правителства, военни и политически ръководства на Министерството на отбраната до 2032 г. Това продължило близо 3 десетилетия negliжиране на проблемите на Българската армия ни остави проблеми, които няма как да бъдат решени за 2-3 години. Всички видяхме, че когато имаме воля, когато има единоръководство между политическо и военно ръководство се постигат успехи. Връщане назад не трябва да се допуска, ако не искаме да рискуваме военната сигурност на държавата.

Позволете ми в заключение да си пожелаем в бъдеще да говорим все по-малко за ограничения по отношение на отбранителните способности и все повече за тяхното изграждане и нарастване. Това ще бъде възможно при последователност в отбранителната политика и най-вече ще зависи от осигуряването както на допълнителен финансов ресурс за отбраната, така и на обществена подкрепа. Затова вече можем да говорим за обществен ресурс за отбраната, а не само за финансов. Парите са само част от обществения ресурс. Разчитам не само законодателната власт да осигури достатъчно средства за отбрана, въпреки икономическата криза, но най-вече на нарастване на обществената подкрепа за отбраната. Това значи да имаме разбирането сред българското общество, че сега е критичният момент, в който трябва да положим усилия, за да имаме силна и достойна Българска армия. Тук имам предвид също така и желание и готовност на младите хора да допринасят за отбраната, включително и като кандидатстват както за професионални войници, така и за доброволна военна служба. Не на последно място, нуждаем се от максимално съгласие между политическите сили по въпросите на отбраната. Не можем да позволяваме политическите ежби и боричкания да бъдат за сметка на Българската армия и отбраната на страната.

Всички Вие сте се посветили на военната професия и издигането на нейния авторитет в българското общество. Тези от вас, които завършат обучението си във Военна академия и заемат новите си длъжности, ще имат не само теоретичната подготовка, но и задължението, всичко научено тук да бъде по най-прагматичен и полезен начин приложено във военните формирования щабове и там, където получите назначения.

Аз вярвам в мисията на Българската армия, вярвам в бъдещото на Българската армия, вярвам на младите хора в нея, вярвам и на вас, че не само ще получите добро обучение тук, но и по най-достойния начин ще продължите славната традиция на вашите предшественици, които написаха новата българска история, с която можем да се гордеем.

На добър час бъдещи лидери и висши командири от Българската армия!

На добър час!